

Gode råd til mennesker med Bodily Distress Syndrome (BDS)

**Forskningsklinikken for
Funktionelle Lidelser**

Gode råd til mennesker med Bodily Distress Syndrom (BDS)

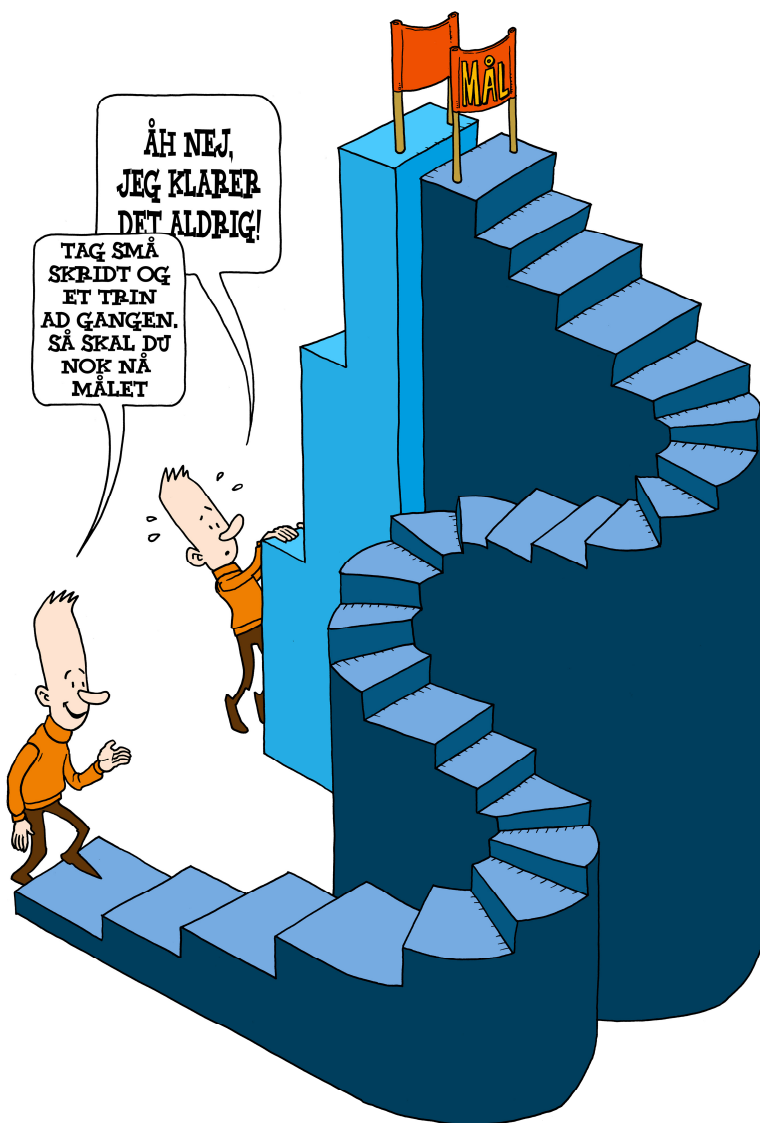
Denne brochure giver dig nogle enkle råd, der kan lette din hverdag, hvis du har BDS. Rådene fra brochuren bliver anvendt i behandlingen på Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser, og mange mennesker med svær BDS har haft glæde af at bruge dem i hverdagen.

Der er mange råd i brochuren, og det er ikke sikkert, du kan bruge dem alle sammen. Vælg derfor dem ud, der giver mening for dig at arbejde med.

Små skridt er vejen frem

Mange råd i behandlingen bygger på, hvad man kan kalde "små-skridt"-princippet. Det betyder, at du ligesom før du blev syg, kan sætte dig mål for, hvad du vil lave. Men i stedet for at gøre *alt* på én gang, kan du nå målet ved at planlægge flere små delmål på vejen derhen.

Et eksempel kan være, at du gerne vil holde fødselsdag for familien. Før du blev syg, kunne du måske gøre rent, handle ind og afholde fødselsdagsfesten på én og samme dag. For mange med BDS vil sådan en dag kunne føre til flere smerter og træthed. Nogle vil endda være sengeliggende de efterfølgende dage. Alene udsigten til symptomforværring kan få mange til helt at droppe fødselsdagsfesten. Her er det, at "små-skridt"-princippet kan være hjælpsomt. Du kan planlægge flere delmål som indkøb lidt ad gangen i ugen før festen, rengøring i mindre bidder (se 'Ugeskema') i dagene op til festen og i stedet for at bage selv, kan du købe en kage.

Ved graderet genoptræning er det vigtigt at gå gradvist frem, så man udfordres uden at blive overbelastet.

Ugeskema

Det kræver planlægning at bruge "små skridt". Ugeskemaet kan hjælpe dig med at planlægge din tid og skabe overblik over hverdagen. Ikke mindst kan det nedsætte antallet af symptomforværringer som følge af overanstrengelse.

Sådan gør du

Lav en liste over de ting, der skal gøres i løbet af ugen, fx havearbejde, rengøring, indkøb, tøjvask osv. Hvis listen bliver meget lang, kan du starte med at prioritere mellem gøremålene. Hvad er vigtigst for dig at nå? Hvad kan vente? Hvad kan du få andre til at hjælpe dig med?

Lav herefter et ugeskema, hvor du fordeler arbejdet ud over hele ugen. Du kan fx dele havearbejdet op i mindre bidder, så du tager én ting om dagen frem for hele haven på én gang. På denne måde undgår du lettere at overanstrenges dig. Det er også en god ide at skifte mellem forskellige arbejdsopgaver, så du bruger forskellige muskler.

Husk at sætte tid af til pauser i løbet af dagen. Særligt efter du har lavet en aktivitet, som du ved, er hård for dig. På næste side kan du se et eksempel på et ugeskema.

Eksempel på et ugeskema

Ugedag	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Tid							
08:00 - 09:00	Afleverer børn	Gåtur	Læse	Afleverer børn	Gåtur	Fri	Fri
09:00 - 09:15	Klippe hæk	Luge ukrudt	Slå græs i forhaven	Slå græs i baghaven	Feje terrassen	Fri	Fri
09:15 - 10:00	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10:00 - 11:00	Gåtur	Læse	Skrive mail	Løbetur	Læse	Skovtur	Male
11:15- 11:30							
11:30- 12:00							
12:00- 13:00							
13:00- 14:00							
14:00- 15:00							
15:00- 16:00							

Trinvis genoptræning

Det er vigtigt at genoptræne kroppen efter flere års sygdom. Den fysiske form har stor betydning for vores velvære både mentalt og kropsligt. Du må indstille dig på, at genoptræningen er en lang proces.

Sådan gør du

Når du skal i gang med trinvis genoptræning, skal du først og fremmest tage udgangspunkt i, hvad du kan på en dårlig dag. Genoptræningen skal starte fra dette niveau.

Hvis du kan gå 50 meter uden at få flere smerter, skal du gøre det i 14 dage. Du må gerne få ømme muskler og let træthed, men prøv at holde dig på et niveau, der ikke medfører længerevarende udmattelse og smerteforværring. Hvis du klarer at gå de 50 meter i 14 dage, kan afstanden sættes op til 100 meter. Igen efter 14 dage kan afstanden sættes op til 150 meter og så fremdeles. På denne måde kan du lave din egen genoptræningsplan, og med tid og tålmodighed kan du forbedre din fysiske form.

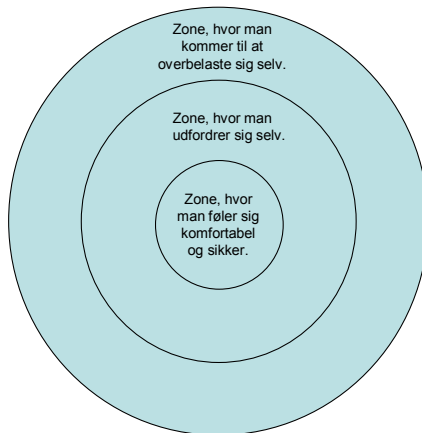
Daglig vedholdende træning

Det er den daglige vedholdende træning, der giver dig mere energi og overskud. Også selvom du kun kan en lille smule til at begynde med.

Det er vigtigt at huske, at selv om du skulle få det værre, ved at du er kommet til at gå for langt over dine grænser, så er det noget forbigående. Du kan ikke tage varig skade eller forværre din sygdom herved.

Trinvis genoptræning

Du skal finde en balance mellem tilstrækkelig aktivitet til at komme videre og ikke at overgøre denne aktivitet. Dette kan illustreres med de tre zoner, komfort, udvikling og overbelastning, som et menneske kan befinde sig i:

- I den **inderste zone**, er man afslappet og i stilstand, men der foregår ikke nogen ændringer eller udvikling.
- I den **yderste zone** udfordres du så meget, at udfordringen medfører en overbelastning. Lever man konstant i denne zone, kan det være skadeligt.
- I den **midterste zone** udfordres man, og det er her, der foregår en udvikling. Det er her, du skal befinde dig. Du skal udfordres så meget, at der kan foregå en udvikling, men ikke så meget at denne udfordring bliver til en belastning for dig.

Søvn

Mange med Bodily Distress Syndrom sover dårligt. Ofte handler det om dårlige søvnvaner, og dårlige vaner kan heldigvis ændres.

Sådan gør du

Hvis du nøje følger nedenstående råd igennem fire uger, vil din søvn med stor sandsynlighed forbedres.

Søvnhygiejne

1. Stå op til samme tid hver dag, uanset hvor meget du har sovet.
2. Læg dig kun til at sove, når du er søvnig.
3. Brug kun sengen til søvn og sex.
4. Stå op og gå ind i et andet rum, hvis du ikke er faldet i søvn inden for 15 minutter. Gå i seng igen, når du føler dig søvnig (målet er at falde i søvn hurtigt).
5. Hvis du ikke kan falde i søvn - gentag trin 4 (om nødvendigt flere gange).
6. Undgå at sove om dagen.
7. Undgå tobak, kaffe og alkohol.
8. Sørg for daglig motion i løbet af dagstiden.
9. Undgå sovemedicin over længere perioder.

Positive aktiviteter

Når du laver noget, du holder af, øges dit fysiske og mentale overskud. Og når du øger dit overskud, kan du bedre klare belastninger uden at blive stresset. Dvs. du kan hæve grænsen for, hvad du kan klare, hvis du bruger tid på positive aktiviteter.

Efter flere års sygdom kan det være svært at huske, hvad der gør én glad. Men prøv at huske på, hvad du tidligere holdt af at lave. Lav evt. en liste, og husk at sætte tid af i ugeskemaet.

Idéliste over mulige, positive aktiviteter

Understreg de aktiviteter, som du tror, du kunne finde glæde ved

1. Læse skønlitteratur	11. Lytte til musik
2. Skrive dagbog	12. Lægge dig i solen
3. Dyrke aerobic	13. Grine
4. Ridning	14. Huske tidligere rejser du har været på
5. Købe blomster til dig selv	15. Lytte til andre
6. Købe bøger	16. Læse en avis eller et ugeblad
7. Gå i biografen	17. Dyrke en hobby (frimærker/modelfly)
8. Løbe en tur	18. Være sammen med venner
9. Rose dig selv for at have gjort et godt stykke arbejde	19. Planlægge ferier eller andre aktiviteter, som gør dig glad
10. Huske på gode begivenheder, som du har været involveret i sammen med venner	20. Møde nye mennesker

21.	Spise noget lækker	61.	Spille på et musikinstrument
22.	Øve karate/judo	62.	Være kreativ (perler, keramik el. lign.)
23.	Gå til yoga	63.	Lave en gave til én du holder af
24.	Lave huslige gøremål	64.	Købe en cd med noget godt musik
25.	Reparere din cykel eller din bil	65.	Se boksning
26.	Iklæde dig sexet eller smukt tøj	66.	Planlægge en fest
27.	Nyde en stille aften	67.	Lave mad
28.	Passe dine planter	68.	Tage på bjergbestigning
29.	Gå i svømmehallen	69.	Skrive digte, noveller, bøger, artikler etc.
30.	Dyrke motion	70.	Købe tøj
31.	Begynde at samle på gamle ting	71.	Spise på restaurant
32.	Tage til en fest	72.	Arbejde
33.	Tænke på at købe en ting	73.	Tage på sightseeing
34.	Spille golf	74.	Lave havearbejde
35.	Spille fodbold	75.	Besøge en skønhedssalon/frisør
36.	Flyve med drage	76.	Spille tennis
37.	Diskutere politik, film, bøger, filosofi osv. med venner	77.	Være sammen med dine/andres børn
38.	Gå til familiefest	78.	Se et skuespil
39.	Køre på motorcykel	79.	Tage til koncert
40.	Dyrke sex	80.	Dagdrømme
41.	Gå/løbe en tur i skoven	81.	Køre en tur
42.	Tage på campingtur	82.	Lytte til radioen
43.	Synge i badet eller når du ordner andre ting i huset	83.	Se TV
44.	Købe/plukke/ arrangere blomster	84.	Lave lister over opgaver
45.	Gå i kirke/moske/synagoge	85.	Køre en tur på cykel
46.	Tabe dig	86.	Gå en tur ved vandet
47.	Tænke på de ting, de er god til	87.	Køb og/eller giv en gave
48.	Holde en fridag	88.	Gå i zoologisk have, parker, botanisk have el. lign.
49.	Arrangere en klassegenforening	89.	Gøre en opgave færdig
50.	Løbe på skøjter	90.	Gå til hestevæddeløb/motorcykelløb
51.	Tage ud at sejle	91.	Spise slik, kager, chips
52.	Rejse til udlandet	92.	Undervise nogen i dét du er god til
53.	Male eller tegne	93.	Tage billeder med digitalt—eller alm. kamera
54.	Lave noget håndarbejde (strikke, hækle, sy)	94.	Tage på fisketur
55.	Sove	95.	Overholde en slankekur
56.	Køre en tur i bil	96.	Være sammen med dyr
57.	Deltage i foreningsarbejde/møder	97.	Flyve i en flyvemaskine
58.	Gå på jagt	98.	Læse faglitteratur
59.	Gå til kor	99.	Spille amatørteater/gå til drama
60.	Flirte	100.	Være alene

101. Gå til badminton	141. Gå til et foredrag
102. Tage et langt og varmt bad	142. Invitere venner på middag
103. Tage på ferie	143. Vaske hår og smøre dig ind i creme
104. Betale af på din gæld	144. Stå på vandski
105. Samle på ting (mønter, sten osv.)	145. Se på butikker
106. Arrangere et stævnemøde	146. Gå i cirkus, forlystelsespark, tivoli
107. Slappe af	el. lign.
108. Skrive breve	147. Gå på loppemarkeder
109. Tage børnene med til forlystelser	148. Surfe på internettet
110. Danse	149. Spille Playstation
	150. Chatte på internettet
111. Tage på picnic	151. Se på stjerner
112. Meditere	152. Bage en kage
113. Spille volleyball	153. Tage et fodbad
114. Spise frokost med en ven på en café	154. Tilbringe tid med din ægtefælle, børn og/eller venner
115. Spille kort/spil (backgammon, skak, osv.)	
116. Lave kryds og tværs	
117. Spille rundbold	
118. Se på og fremvise fotografier	
119. Spille guitar	
120. Spille pool	
121. Købe lækre ting til dig selv (parfume, sko, tøj osv.)	
122. Tale i telefon med venner	
123. Gå på museum	
124. Tænde stearinlys	
125. Modtage eller give massage	
126. Gå i sauna eller dampbad	
127. Tage på skitur	
128. Tage på kanotur	
129. Gå til bowling	
130. Lave snedkerarbejde	
131. Fantasere om fremtiden	
132. Gå til ballet, stepdans, salsa el. lign.	
133. Passe fisk i akvarium	
134. Engagere dig i politik	
135. Lave frivilligt/velgørende arbejde	
136. Lægge puslespil	
137. Tage på stranden	
138. Flytte om eller pynte op derhjemme	
139. Gå til en sportsbegivenhed	
140. Gå på diskotek/bar	

Hvis du vil vide mere:
www.funktionellelidelser.dk

Forskningsklinikken for Funktionelle Lidelser
Aarhus Universitetshospital
Barthsgade 5, 2. sal
8200 Aarhus N
Tlf. 7846 4310 — Fax: 7846 4340
E-mail: funktionellelidelser@auh.rm.dk
Hjemmeside: www.funktionellelidelser.dk